

Ontwerpbegroting 2019

Gemeenschappelijke Regeling
Publieke Gezondheid & Zorg

Lokaal Gerichte Zorg & Jeugd, Specialistische Zorg & Veiligheid,
GGD Algemeen en Inkoop Jeugdhulp/RIGG

Inhoud

Voorwoord	5
Deel I: Beleidsbegroting	6
Programma Gezondheid	7
Gezondheid: Lokaal Gerichte Zorg & Jeugd	9
Gezondheid: Specialistische Zorg & Veiligheid	12
Gezondheid: GGD Algemeen	15
Programma RIGG: Jeugdhulp voor Groninger gemeenten in 2019	18
Paragrafen	21
Weerstandsvermogen en risicobeheersing	21
Financiering	26
Bedrijfsvoering	27
Deel II: Financiële begroting	30
Meerjarenbegroting 2019-2022	31
Uiteenzetting financiële positie	36
Uiteenzetting financiële positie- vaste activa en vaste passiva	37
Bijlage 1 Indexatie	41
Bijlage 2 Specificatie gemeentelijke bijdrage RIGG 2019	42
Bijlage 3 Specificatie gemeentelijke bijdrage GGD 2019 – gemeentelijke indeling 2018	44
Bijlage 4 Specificatie gemeentelijke bijdrage GGD 2019 – gemeentelijke indeling 2019	45

Voorwoord

Voor u ligt de begroting van de gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg (PG&Z). Onder deze gemeenschappelijke regeling vallen de uitvoeringsorganisaties Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Groningen (GGD) en de Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG).

De taken op het gebied van de Publieke Gezondheid zijn door de Groninger gemeenten gedelegeerd aan GGD Groningen. GGD Groningen legt over de uitvoering daarvan verantwoording af aan het Algemeen Bestuur PG&Z. De inkoop Jeugdhulp hebben de Groninger gemeenten gemandateerd aan het Dagelijks Bestuur PG&Z. De RIGG voert uit en legt verantwoording af aan het Dagelijks Bestuur PG&Z. De colleges van B&W van de Groninger gemeenten hebben hun samenwerkingsafspraken vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling PG&Z.

Programmabegroting

Deze begroting beslaat zowel het programma Gezondheid als het programma Jeugdhulp/RIGG. Op het terrein van de RIGG heeft het Algemeen Bestuur alleen begrotingsbevoegdheid voor de programma-organisatie als zodanig. De begrotingsbevoegdheden ten aanzien van de inkoopbudgetten waarmee de RIGG werkt, blijven bij de verschillende gemeenten. Via de programmabegroting geeft het bestuur richting aan beide uitvoeringsorganisaties.

Leeswijzer

Deel 1 bevat de beleidsbegroting voor de programma's Gezondheid en RIGG in 2019.

Deel 2 bevat de financiële begroting van deze programma's.

Deel I: Beleidsbegroting

De beleidsbegroting bestaat uit de programma's
Gezondheid en RIGG en vormen tezamen
het programmaplan PG&Z.

Programma Gezondheid

Inleiding

Gezond zijn betekent meedoen in de maatschappij, sociale contacten hebben en een gevoel van controle over eigen leven te kunnen ervaren. Daarmee is gezond zijn meer dan niet ziek zijn. Het is fijn als iemand weet wat hij/zij zelf kan doen. En het is belangrijk om op de juiste momenten het juiste advies te krijgen. Of de juiste hulp.

Het motto van GGD Groningen is 'samen werken aan gezondheid'. Zo'n 450 GGD-professionals werken dagelijks aan de gezondheid, het welzijn en de veiligheid van alle inwoners van de provincie Groningen. Dit doen wij namens alle Groninger gemeenten. Preventie en positieve gezondheid zijn daarbij belangrijke aandachtspunten.

Het begrip gezondheid betekent voor iedereen iets anders. Ieder mens voelt zelf of hij zich gezond voelt of niet. Gezondheid kan beïnvloed worden door lichamelijke kwalen, zoals ziektes. Maar ook als iemand zich geestelijk niet goed voelt of als men sociale problemen heeft, kan men zich niet gezond voelen. Gezond leven kan op verschillende manieren. Genoeg beweging, bewust omgaan met eten en drinken en een sociaal netwerk helpen hierbij.

GGD Groningen werkt hier samen aan met de inwoners in de regio Groningen, de gemeenten en met onze partners. Op het gebied van de jeugdgezondheidszorg vervult GGD Groningen een centrale rol. Voor gemeenten, zorg- en onderwijsinstellingen zijn wij tevens een vraagbaak voor informatie over leefwijze, gezondheid en zorg. GGD Groningen voert tal van activiteiten uit om de gezondheid van de burgers te beschermen. Ook doen we, in opdracht van een aantal gemeenten, het toezicht op de Wmo. Wij helpen gemeenten een dagelijkse leefomgeving te realiseren die gezonder en veiliger is. De couleur locale staat hierbij centraal.

Koersdocument en Expeditie GGD Groningen

In het koersdocument 'Publieke gezondheid in de regio Groningen: ontwikkelperspectief 2017-2020' zijn de belangrijkste ontwikkelingen geschetst die impact hebben op de GGD en de manier van werken. GGD Groningen transformeert naar een open, innovatieve organisatie, die de werkkrelatie met gemeenten en andere opdrachtgevers wil aanhalen, meer klantgericht gaat werken, een meer zichtbare netwerkpartner wordt en zijn werk effectief en efficiënt wil doen.

Met het koersdocument is ook de doorontwikkeling van GGD Groningen 2017-2020 in gang gezet. Deze doorontwikkeling – genaamd Expeditie GGD – krijgt vorm langs de sporen innovatie, externe oriëntatie, bedrijfsvoering en eigenaarschap/leiderschap.

Positionering GGD

In het koersdocument wordt gesteld dat uit het oogpunt van governance een meer zelfstandige positionering van GGD Groningen aanbeveling verdient. Op basis hiervan heeft bureau Lysias, in opdracht van het AB PG&Z, eind 2017 vijf positioneringsvarianten beschreven en vergeleken. Begin 2018 is door het Algemeen Bestuur het principebesluit genomen voor de positioneringsvariant 'zelfstandig met een SLA voor gedeeltelijke ondersteuning op het gebied van bedrijfsvoering door de gemeente Groningen'. Medio 2018 neemt het AB het definitieve besluit, nadat colleges en raden van de deelnemende gemeenten hierop hebben kunnen reageren. Ondertussen wordt het verzelfstandigingsproces in gang gezet met als streefdatum 1 januari 2020. Dit proces zal in 2019 de nodige aandacht vragen.

Verkiezingen en herindelingen

In de regio Groningen heeft per 1-1-2018 een herindeling plaatsgevonden en zijn de gemeente Midden-Groningen (Hoogezand-Sappemeer, Slochteren en Menterwolde) en Westerwolde (Bellingwedde en Vlagtwedde) gevormd. De gemeenten die meedoen aan de gemeenteraadsverkiezingen op 21 maart 2018 zijn Appingedam, Delfzijl, Loppersum, Pekela, Veendam, Stadskanaal en Oldambt. Per 1 januari 2019 ontstaan de nieuwe gemeenten Westerkwartier (Grootegast, Leek, Zuidhorn en Marum) en Het Hogeland (Bedum, De Marne, Winsum, Eemsum). Onduidelijk is nog of de gemeente Groningen, Ten Boer en Haren per 1 januari 2019 de nieuwe gemeente Groningen vormen. Gezien de herindelingen en verkiezingen betekent dit dat er in 2019 een grotendeels nieuw bestuur PG&Z aantreedt, dat voor de volgende bestuursperiode de kaders zal bepalen. Met hen zal een nieuwe bestuursagenda publieke gezondheid voor de periode 2020-2022 opgesteld worden.

Dienstverleningsoverzicht GGD

Het aanbod van de producten en diensten van GGD Groningen is divers en uitgebreid. De Wet publieke gezondheid (Wpg) vormt de basis voor het werk van de GGD. Maar de GGD voert ook taken uit op basis van andere wetten¹. Een deel van deze taken is verplicht bij de GGD neergelegd. Veel van onze diensten hebben raakvlakken met elkaar en met verschillende maatschappelijke domeinen. Voor gemeenten ligt er een kans om lokaal de Publieke Gezondheid stevig te verankeren. Om hier vorm en inhoud aan te geven kunnen de gemeenten blijven rekenen op hun GGD.

Een overzicht van onze dienstverlening met de bijbehorende activiteiten staat in het [dienstverleningsoverzicht GGD](#). In dit overzicht vindt u een uitgebreide toelichting op de dienstverlening.

Dienstverleningsovereenkomsten

Om beter aan te kunnen sluiten bij de wensen en behoeften van gemeenten over de Publieke Gezondheid zullen met ingang van 2018 jaarlijks met gemeenten dienstverleningsovereenkomsten gesloten worden. Hierbij is de kwaliteit en kwantiteit van de dienstverlening onderwerp van gesprek en worden concrete uitvoeringsafspraken gemaakt. Dit geeft gemeenten de mogelijkheid om lokaal accenten aan te kunnen brengen. Doel is om tot co-creatie te komen.

Begroting 2019

In deze begroting zet GGD Groningen haar huidige dienstverlening voort (zie Dienstverleningsoverzicht GGD). Daarnaast blijven we werken aan de ontwikkelopgaven uit het koersdocument 'Publieke gezondheid in de regio Groningen: ontwikkelperspectief 2017-2020' en de Expeditie GGD.

Het programma gezondheid richt zich op die taken op het terrein van de publieke gezondheidszorg die de gemeenten aan de GGD als hun gezamenlijke gezondheidsdienst hebben opgedragen. Het programma Gezondheid bestaat uit de deelprogramma's: Lokaal Gerichte Zorg & Jeugd, Specialistische Zorg & Veiligheid en Gezondheid Algemeen. In de deelprogramma's is een korte beschrijving van het deelprogramma en de bijbehorende producten opgenomen. Vervolgens wordt beschreven wat we willen bereiken en wat we daarvoor gaan doen in 2019. Hierbij ligt de focus op de speerpunten en prioriteiten in 2019 binnen deze deelprogramma's.

¹ Wet Maatschappelijk ondersteuning (WMO), Jeugdwet, Wet kinderopvang en kwaliteitseisen peuterspeelzalen, het Warenwetbesluit tatoeëren en piercen, Wet op de lijkbezorging.

Deelprogramma's Gezondheid

Gezondheid: Lokaal Gerichte Zorg & Jeugd

De producten die onder het deelprogramma Lokaal Gerichte Zorg & Jeugd vallen zijn Jeugdgezondheidszorg (JGZ) en Openbare Geestelijke gezondheidszorg (OGGz).

De **Jeugdgezondheidszorg** heeft als enige partij in de regio vrijwel alle jeugdigen 0-18 jaar in beeld en biedt over een langere periode laagdrempelige, preventieve zorg aan. JGZ draagt eraan bij dat kinderen/jongeren zich goed kunnen ontwikkelen en dat ze gezond en veilig opgroeien, door vroegtijdig te signaleren, aan te geven wat tot de normale ontwikkeling behoort en de eigen kracht van kinderen/jeugdigen en gezinnen te versterken. Daarnaast draagt JGZ bij aan het voorkomen van (grotere) problemen waardoor zwaardere vormen van zorg minder nodig zijn. Zo kunnen kinderen/jeugdigen en gezinnen snel de juiste ondersteuning en passende zorg krijgen. Dit gebeurt aan de hand van het aanbieden van een pakket aan preventieve gezondheidszorg aan elk gezin en ieder kind/jeugdige, conform landelijke richtlijnen. Hierdoor wordt de groei en de ontwikkeling in de gaten gehouden en is er aandacht voor de psychosociale aspecten van zowel het kind/jeugdige als de thuissituatie. Ook voert de JGZ het Rijksvaccinatieprogramma uit met als belangrijkste doel het voorkomen van ziekten en epidemieën.

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz) is een vangnettaak van GGD Groningen en richt zich op zorgwekkende zorgmijders en personen met verward gedrag. Het gaat hierbij vaak om zeer complexe problematiek, waarbij bijvoorbeeld sprake is van overlast, vervuiling, verslaving, verwaarlozing en/of ernstige psychische problematiek. OGGz bevordert dat ook deze mensen de hulp en zorg krijgen die ze nodig hebben. Ook coördineren we voor een aantal gemeenten de lokale OGGz-netwerken en zorgen we voor afstemming met de ketenpartners.

Wat willen we bereiken

Jeugdgezondheidszorg

JGZ gaat verder met het ontwikkelen van een moderner en flexibeler aanbod conform het Landelijk Professioneel Kader. Daarbij blijven we ernaar streven om alle kinderen/jeugdigen in beeld te houden, maar doen dat meer en meer op maat en samen met ouder(s) en partners (o.a. wijkteams, onderwijs en kindercentra). De rol van de JGZ-professional verandert, omdat ouder(s) en kind/jongere steeds meer zelf regie hebben over welke diensten ze van de JGZ willen ontvangen. De vorm, de inhoud en het aantal contacten met de JGZ passen bij die behoefte van ouder(s) en kind/jongere. Daarnaast gaat de JGZ nog meer gebruik maken van nieuwe communicatietechnologieën richting de ouder(s) en kind/jongere.

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGz)

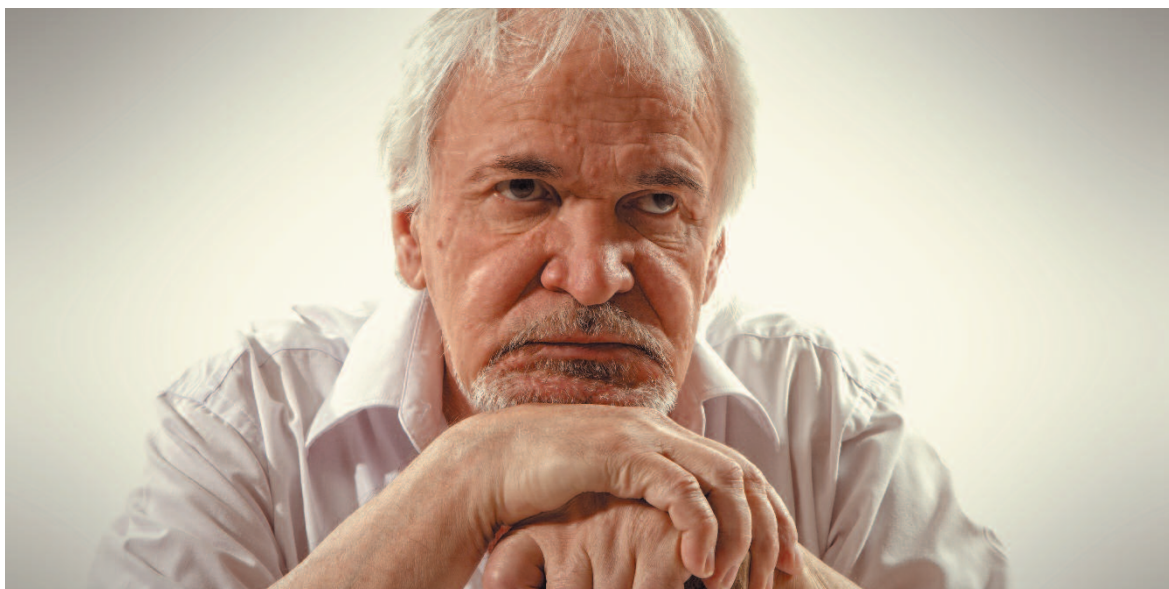
De OGGz benadert personen uit risicogroepen en contacten uit hun sociale netwerk om ervoor te zorgen dat reguliere zorg of ondersteuning wordt geaccepteerd. We informeren zorgaanbieders die betrokken zijn geweest bij zorgmijders (bemoeizorg). Ook probeert de OGGz te voorkomen dat mensen tussen wal en schip vallen door signalering van problematiek en toeleiding naar passende hulpverlening. Om zo hun kwaliteit van leven te verbeteren, verergering te voorkomen en gezondheidsrisico's voor risicogroepen en leefomgeving te verkleinen. In 2019 willen we onze inzet op dit gebied actualiseren.

Wat gaan we daarvoor doen

Jeugdgezondheidszorg

- De contactmomenten worden zo ingericht dat de JGZ beter aansluit bij de behoeften van ouders(s) en kinderen/jongeren en dat zij op tijd passende zorg krijgen. JGZ Groningen is momenteel bezig met het moderniseren en flexibiliseren van de contactmomenten binnen de JGZ op basis van het Landelijk Professioneel Kader. De essentie daarbij is niet het uitvoeren van een vastgesteld schema van contactmomenten en taken maar veel meer een andere manier van werken die beter aansluit bij de behoefte van ouders(s) en kinderen/jongeren. Dit proces zal in 2019 zeker nog voortduren.
- Er worden meer digitale toepassingen gebruikt, zoals social media en de JGZ GroeiGids app. Hierdoor kunnen ouders en jongeren meer de regie nemen. Jij en je Gezondheid in de derde klas van het Voortgezet Onderwijs wordt doorontwikkeld.
- De JGZ-dienstverlening gaan we evalueren. Volstaat het? Bereiken we ouders en kinderen op de goede manier, ook de meer kwetsbare? Zijn onze opdrachtgevers tevreden? Is er voldoende aansluiting van de JGZ met en binnen het sociale domein? Daar waar wenselijk en nodig worden verbeteringen doorgevoerd.
- Er wordt geïnvesteerd in de ketenaanpak op het gebied van geboortezorg. De JGZ draagt bij aan de continuïteit van zorg door een goede aansluiting van verleende zorg door gynaecoloog, verloskundige, kraamzorg en JGZ op elkaar. Een sluitende keten, waarbij de jeugdarts en de jeugdverpleegkundige ook voor de geboorte hun expertise inbrengen bij kwetsbare zwangeren. Ook participeren we als GGD in het consortium Zwangerschap en Geboorte Noord-Nederland om integrale geboortezorg verder te ontwikkelen.
- Op basis van informatie uit de individuele contactmomenten adviseert de JGZ over een collectieve aanpak en geven we gemeenten inzicht in de gezondheid van hun kinderen/jongeren.

Openbare Geestelijke gezondheidszorg

- De OGGz is onderhevig aan veranderingen door onder andere de decentralisatie van zorgtaken naar gemeenten. In 2019 gaat GGD Groningen de OGGz inhoudelijk door ontwikkelen om zo een belangrijke bijdrage te kunnen leveren aan de OGGz-problematiek in het sociale domein, in samenspraak met gemeenten en OGGz-partners. De GGD wil zich meer profileren als een expertisecentrum op het gebied van de OGGz.
- Het aantal personen met (overlast veroorzakend) verward gedrag en complexe problematiek stijgt. Dit vraagt om een goede ketensamenwerking. Gemeenten moeten voor eind 2018 een sluitende aanpak uitgewerkt hebben. Als GGD leveren we een actieve bijdrage om tot een sluitende aanpak voor personen met (overlast veroorzakend) verward gedrag en complexe problematiek te komen door onder andere als OGGz en forensisch artsen op verzoek van Veiligheidshuis Groningen te participeren in het multidisciplinair overleg complexe casus. Mogelijk krijgt de pilot 'GGD-er in de buurt' (Westerkwartier), waarbij de nadruk ligt op preventie ter voorkoming van dreigende escalatie, in 2019 een vervolg.

Wat kost het

<i>Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Begroting 2019</i>	<i>Begroting 2020</i>	<i>Begroting 2021</i>	<i>Begroting 2022</i>
Totaal Uitgaven	17.018	11.954	12.279	12.525	12.775	13.031
Bijdrage gemeenten - inwoners	-4.149	-3.923	-4.035	-4.116	-4.198	-4.282
Bijdrage gemeenten - JGZ 0-4 jaar	-7.357	-7.229	-7.442	-7.591	-7.743	-7.898
Bijdrage gemeenten - huisvesting	-800	-802	-802	-818	-834	-851
Overige inkomsten	-3.795					
Totaal Inkomsten	-16.101	-11.954	-12.279	-12.525	-12.775	-13.031
Saldo Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd	917	0	0	0	0	0

Gezondheid: Specialistische Zorg en Veiligheid

Het deelprogramma Specialistische Zorg & Veiligheid van GGD Groningen omvat meerdere **producten** op het gebied van gezondheidsbescherming en veiligheid.

De GGD houdt zich bezig met een tal van activiteiten op het gebied van gezondheidsbescherming, gezondheidsbevordering en veiligheid. Burgers beschermen als er risico's zijn voor **infectieziekten** is een wettelijke taak van de GGD. Denk hierbij aan het in beeld brengen en het voorkomen van besmettelijke ziekten door vaccinatiecampagnes, het afnemen van SOA-testen tijdens het spreekuur **seksuele gezondheid** en de **screening op tuberculose**.

Als GGD voeren we **hygiëne-inspecties** uit bij kinderopvanglocaties, tattoo- en piercingshops, schepen, seksinrichtingen en asielzoekerscentra. Ook adviseren we (zorg)instellingen over hun hygiënebeleid. Naast **advies** over gezond **reizen**, geeft GGD Groningen ook de benodigde vaccinaties.

GGD Groningen heeft ook een centrale rol in het bewaken, beschermen en bevorderen van de **gezondheid** van **asielzoekers** en **vergunninghouders** in de regio.

Medische Milieukunde richt zich op de invloed van het milieu op de gezondheid van bevolkingsgroepen. We geven adviezen, over onder andere gevaarlijke stoffen, straling, geluid en geur in het binnen- en buitenmilieu, om daarmee een bijdrage te leveren aan een gezonde leefomgeving.

De **forensische geneeskunde** verzorgt de lijkschouwen voor gemeenten en voert de arrestantenzorg en sporenonderzoek bij verdachten of slachtoffers uit op basis van een contract met politie en justitie. De forensisch artsen van de GGD beoordelen ook personen met verward gedrag of psychische zorgbehoefte, op verzoek van politie op de politiebureaus.

Voor een aantal gemeenten voert GGD Groningen sinds 2017 het **toezicht** op de **Wmo** uit. We zien toe op en bevorderen de kwaliteit van de maatschappelijke ondersteuning die gemeenten in het kader van de Wmo inkopen bij zorg- en welzijnsinstellingen. Ook is het rechtmatigheidstoezicht en het toezicht bij calamiteiten belegd bij GGD Groningen.

Wat willen we bereiken

Algemeen

Het bevorderen en bewaken van de hygiëne, veiligheid en gezondheid en het bestrijden van infectieziekten zodat het risico op overdracht van infectieziekten of andere gezondheidsrisico's gereduceerd wordt. Hierbij hoort het blijven anticiperen op toekomstige ontwikkelingen.

Antibioticaresistentie

Steeds meer soorten bacteriën worden ongevoelig voor antibiotica (antibioticaresistentie). Hierdoor zijn in de toekomst infecties minder goed te behandelen. Bacteriën houden zich niet aan landsgrenzen, daarom zijn zowel internationaal als nationaal maatregelen nodig. Om dit te realiseren heeft de infectieziektenbestrijding van GGD Groningen een gezamenlijke aanpak van antibioticaresistentie als prioriteit. Met het UMCG en andere partners in de regio wordt een zorgnetwerk op dit gebied gerealiseerd, met subsidie van VWS.

Omgevingswet

In 2021 treedt volgens planning de Omgevingswet in werking. Deze wet richt zich op het realiseren van een veilige en gezonde fysieke leefomgeving. Gemeenten bereiden zich op deze grote operatie voor, brengen hun organisatie in gereedheid en werken samen met partners aan een omgevingsvisie en omgevingsplannen. Gezondheid moet vanaf het begin worden meegenomen in deze visie en de plannen om zo een integrale afweging te kunnen maken tussen de vele belangen om tot een goede fysieke leefomgeving te komen.

Toekomst forensische geneeskunde

De verwachting is dat het Rijk medio 2018 zal beslissen hoe de forensische dienstverlening ingericht wordt op basis van het advies van Commissie Hoes en de Taskforce lijkschouw. Het in 2017 uitgebrachte advies van de Commissie Hoes luidt om de arrestantenzorg aan te besteden in een licht aanbestedingsregime en lijkschouw en forensische medisch onderzoek als overheidsprerogatief te blijven beschouwen. Met de GGD'en op Noord-Nederlands niveau bereiden we ons voor op een eventuele samenwerking ten aanzien van lijkschouw en forensisch medisch onderzoek. Of GGD Groningen in 2019 nog arrestantenzorg voor de politie uitvoert is op dit moment onzeker (afhankelijk van de wijze waarop de verwachte aanbesteding wordt ingericht).

E-health

Digitale toepassingen worden steeds belangrijker in de zorg. Sense NN wil individuele contactmomenten in de vorm van digitale consulten verder uitbreiden.

Samenwerking

Waar mogelijk en/of noodzakelijk wordt samenwerking met GGD Fryslân en GGD Drenthe (Noord-Nederlandse samenwerking) en met het RIVM gezocht. Op deze manier borgen we specialistische kennis en de dienstverlening. Voor de TBC-bestrijding zal de reeds ingezette samenwerking Noord- en Oost-Nederland verder vorm krijgen. Dit is ook nodig omdat de TBC-bestrijding steeds verder indikt (afnemende prevalentie).

Wat gaan we daarvoor doen

- **Antibioticaresistentie.** Met de noordelijke GGD'en, ziekenhuizen, microbiologen, huisartsen en verzorgings- en verpleeghuizen wordt een gezamenlijke aanpak van antibioticaresistentie ontwikkeld. Dit betreft onder andere een digitaal meldingssysteem, scholing verzorgend personeel, landelijke afstemming, meldingen en vervolgacties.
- **Omgevingswet.** Als GGD ondersteunen gemeenten bij de voorbereiding op de taken die voortvloeien uit de Omgevingswet. Ten behoeve van deze ondersteuning werken we o.a. samen in een Regionaal Platform Omgevingswet met gemeenten, Veiligheidsregio, Omgevingsdienst, provincie, waterschappen en Rijkswaterstaat.
- **Toekomst forensische geneeskunde.** Met betrekking tot de toekomstige Forensische geneeskunde worden de voorbereidingen op Noord-Nederlands niveau getroffen.
- **E-health.** Daar waar zinvol wordt binnen Sense NN E-health toegepast, zodat beter aangesloten wordt bij de (behoeften van de) doelgroep. Er zal een verdere verschuiving van face-to-face consulten naar digitale consulten via webcam, chat en telefoon plaatsvinden.
- **Samenwerking.** De GGD werkt aan het versterken van het netwerk met (keten)partners om de kennis en expertise zo goed mogelijk aan te laten sluiten, te vergroten en te borgen.

Wat kost het

<i>Specialistische Zorg en veiligheid</i>	<i>Realisatie 2017</i>	<i>Begroting 2018</i>	<i>Begroting 2019</i>	<i>Begroting 2020</i>	<i>Begroting 2021</i>	<i>Begroting 2022</i>
Totaal Uitgaven	3.628	4.490	4.458	4.547	4.638	4.731
Bijdrage gemeenten	-2.717	-2.554	-2.522	-2.572	-2.624	-2.676
Overige inkomsten	-2.071	-1.936	-1.936	-1.975	-2.014	-2.054
Totaal Inkomsten	-4.788	-4.490	-4.458	-4.547	-4.638	-4.731
Saldo Specialistische Zorg en Veiligheid	-1.160	0	0	0	0	0

Gezondheid: GGD Algemeen

Het deelprogramma GGD Algemeen omvat de producten epidemiologie, gezondheidsbevordering, lokaal gezondheidsbeleid, GGD als crisisdienst en instandhouding.

GGD Groningen is voorbereid op **crises** en **rampen**. We zijn 7 dagen in de week 24 uur paraat en dragen bij aan een zo snel mogelijk herstel van een gezonde en veilige leefomgeving. Met de Veiligheidsregio is een nauwe samenwerkingsrelatie.

GGD Groningen ondersteunt gemeenten bij het maken van integraal (gezondheids)beleid en bij de implementatie daarvan. Dit beslaat het brede domein van de publieke gezondheid gericht op de collectieve preventie door het **bevorderen van gezond gedrag** en het stimuleren van integraal gezondheidsbeleid. Het concept positieve gezondheid staat hierbij centraal met als insteek om de mogelijkheden, veerkracht en eigen regie van mensen te versterken. Naast eigen **epidemiologisch onderzoek** en monitoring wordt gebruik gemaakt van beschikbare relevante (landelijke) data en kennis om **advies op maat** te geven.

Wat willen we bereiken

Algemeen

Preventie heeft een belangrijke plaats gekregen in gemeentelijk gezondheidsbeleid. Een integrale aanpak in de gemeente maakt de inzet op preventie beter mogelijk. Dit sluit aan bij de nieuwe kijk op gezondheid, waarbij gezondheid steeds meer in relatie wordt gezien met sociale en omgevingsfactoren. Door preventie blijven mensen langer gezond, kunnen ze langer maatschappelijk participeren en kunnen sociaal economische gezondheidsverschillen aangepakt worden.

Monitoring

De monitors worden landelijk verder geharmoniseerd, zodat de resultaten voor de gemeenten in Groningen kunnen worden vergeleken met andere GGD regio's. In 2019 wordt de Jeugdgezondheidsmonitor op het regulier voortgezet onderwijs uitgevoerd en vindt de voorbereiding voor de Gezondheidsmonitor Volwassenen 2020 plaats. De digitale portal, die we in 2018 hebben geïmplementeerd, wordt actueel gehouden. Deze portal omvat informatie over de publieke gezondheid in Groningen waaronder informatie uit de monitors en op termijn informatie vanuit het contactmoment 'Jij en Je Gezondheid'. De portal is voor gemeenten en andere partners toegankelijk. We gaan meer onderzoek doen op onze eigen data, zodat we bijdragen aan en onderbouwen van een wetenschappelijke onderbouwde werkwijze ter bevordering van de Publieke Gezondheid in de provincie Groningen.

Advisering door te anticiperen op nieuwe ontwikkelingen en vragen bij gemeenten

GGD Groningen wil aansluiten bij de ontwikkelingen en vraagstukken die binnen gemeenten spelen, zoals de brede aanpak van sociaaleconomische gezondheidsverschillen, de vergrijzende samenleving, de Omgevingswet, de ontwikkeling naar gebieds- en wijkgericht werken en het ontwikkelen van opdrachtgever- en opdrachtnemerschap tussen gemeenten en GGD. In de advisering wordt aangesloten bij het sociale en fysieke domein binnen de gemeente. Gemeenten zien de GGD op het gebied van de Publieke Gezondheid als een betrouwbare en 'nabije' adviseur.

Om gezond gedrag te bevorderen geeft GGD Groningen advies en ondersteuning aan gemeenten en veldpartijen t.a.v. programma's en interventies gericht op effectieve methodieken voor gedragsverandering waarbij landelijke ontwikkelingen met regionale ontwikkelingen verbonden worden.

Jong Leren Eten

Het landelijke programma 'Jong Leren Eten 2017-2020' (JLE) wordt door een makelaar Jong Leren eten en een co-makelaar (Gezondheidsbevorderaar) uitgevoerd. JLE wil bereiken dat zoveel mogelijk kinderen en jongeren meer 'structureel' in aanraking komen met informatie en activiteiten over voedsel/voeding, met als uiteindelijk doel dat zij leren om gezonde en duurzame keuzes te maken.

Wat gaan we daarvoor doen

- **Algemeen.** GGD Groningen heeft zich aangesloten bij de Alliantie Nederland Rookvrij – op weg naar een rookvrije generatie 2017-2020. GGD Groningen motiveert en ondersteunt gemeenten om zich aan te sluiten bij deze alliantie. Ook GGD-medewerkers die roken worden ondersteund bij het stoppen met roken.
- **Algemeen.** Er wordt ingezet op een integrale aanpak van interventies en programma's, waardoor er een effectieve en duurzame verandering volgt en de samenwerkingsketen versterkt wordt. Hierbij hebben we oog voor de bestaande interventies in de regio Groningen.
- **Monitoring.** De Jeugdgezondheidsmonitor wordt voor de tweede keer geharmoniseerd uitgevoerd. Dit vraagt om een goede samenwerking tussen GGD'en, het RIVM en de Jeugdgezondheidszorg. Ten behoeve van de uitvoering van de jeugdgezondheidsmonitor en het contactmoment 'Jij en je gezondheid' wordt afgestemd met scholen en de jeugdgezondheidszorg. Tijdens de voorbereiding van de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen in 2019 worden gemeenten betrokken om ervoor te zorgen dat het Groningse geluid meegenomen wordt.
- **Monitoring.** Op het gebied van gezonde ouders verzamelt de GGD op basis van de vierjaarlijkse gezondheidsmonitor informatie over o.a. de gezondheidssituatie, de leefstijl, het welzijn van ouders en de factoren die hierop van invloed zijn. Daarnaast inventariseert zij landelijke en regionale trends en ontwikkelingen, en informeert gemeenten en andere Groningse organisaties

betrokken bij ouderen hierover. De afdeling Advies en Beleid is ook nauw betrokken bij de oprichting van het lectoraat Healthy Ageing publieke gezondheid/ouderen.

- **Advisering.** GGD Groningen participeert actief in landelijke werkgroepen (GGD GHOR NL, RIVM) en regionale netwerken (o.a. zwangerschap en geboorte, suïcidepreventie, Gronings Perspectief).
- **Advisering.** GGD Groningen adviseert sector-overstijgend over gezondheidsbeleid en hoe gezondheid meegenomen en bevorderd kan worden in andere beleidsdomeinen, bijvoorbeeld in het kader van de Omgevingswet. Op deze manier wordt Publieke Gezondheid met andere domeinen binnen de gemeenten verbonden.
- **Advisering.** Op basis van de data wordt samen met de gemeente(n) bepaald welke thema's prioritair zijn en verbinden deze aan een overstijgende aanpak die aansluit bij de speerpunten van de betreffende gemeente. Hierbij adviseren we domein-overstijgend en sluiten we aan bij de ontwikkeling van gebieds- en wijkgericht werken in de gemeenten.
- **Advisering.** GGD Groningen verbetert de kwaliteit van haar advisering en ontwikkelt praktisch toepasbare expertise. Dit doen we door meer afstemming te zoeken met onze samenwerkingspartners, het wederzijds uitwisselen van kennis en door elkaar te versterken/positioneren in de keten.
- **Advisering.** Aardbevingsschade heeft een negatief effect op de gezondheid en welbevinden van de getroffen Groningers. GGD Groningen zet zich in voor een integrale aanpak van de gezondheidsproblemen als gevolg van de gaswinning. Ook participeren we in beleid en onderzoek naar de gevolgen van aardbeving op de volksgezondheid.
- **Jong Leren Eten.** Gezondheidsbevordering ondersteunt en versterkt JLE bij haar activiteiten door onder andere de inzet van de Gezonde school met focus op voeding, Gezond scoren van FC Groningen en het organiseren van Netwerkbijeenkomsten.

Wat kost het

GGD Algemeen	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal Uitgaven	1.061	1.487	1.750	1.785	1.821	1.857
Bijdrage gemeenten	-1.187	-1.337	-1.600	-1.632	-1.665	-1.698
Overige inkomsten		-150	-150	-153	-156	-159
Totaal Inkomsten	-1.187	-1.487	-1.750	-1.785	-1.821	-1.857
Saldo GGD Algemeen	-126	0	0	0	0	0

Programma RIGG: Jeugdhulp voor Groninger gemeenten in 2019

De RIGG heeft de opdracht om op het gebied van de Jeugdhulp voor de Groninger gemeenten de volgende taakgebieden in te richten en uit te voeren:

- Inkoop aangevuld met contractmanagement en contractbeheer
- Advies over programmering, sturing en ontwikkeling van jeugdhulp
- Kwaliteit en monitoring (budget- en kwaliteitsbewaking)

De Groninger gemeenten hebben in het najaar van 2016 besloten dat ze na 2017 nog drie jaar gezamenlijk door willen gaan met de transformatie van de Jeugdhulp. Om die transformatie te kunnen realiseren hebben ze tevens besloten dat de RIGG nog drie jaar zal voortbestaan. Met ondersteuning van de RIGG kunnen de gemeenten in de jaren 2018 tot en met 2020 de transformatie vormgeven, de jeugdhulp samen inkopen, het gebruik ervan in samenhang monitoren en een aantal voorzieningen – waaronder Veilig Thuis – samen blijven gebruiken.

In 2018 is een start gemaakt met de transformatieagenda. Samen met het bedrijfsplan RIGG vormt de transformatieagenda de basis voor de werkzaamheden en inrichting van de RIGG voor 2019.

Wat willen we bereiken

- In 2019 is een aantal doelstellingen vanuit de transformatieagenda verder ontwikkeld en/of gerealiseerd.
- De informatievoorziening ten behoeve van de sturing en de beleidsontwikkeling voldoet aan de in 2018 door het Dagelijks Bestuur PG&Z gestelde eisen.
- Waar nodig zijn nieuwe producten beschreven en ingekocht (conform de Open House inkoopprocedure).
- Het contractmanagement en -beheer geven beter inzicht in het functioneren van de keten in de jeugdhulp, van verwijzers via gemeentelijke Toegang tot en met de aanbieders.
- De RIGG overziet verbeteringen in de gehele keten en heeft naar aanleiding daarvan signalen afgegeven, adviezen verstrekt en daarop gemonitord (indien gewenst).

Wat gaan we daarvoor doen

Inkoop, contractmanagement en contractbeheer

Omdat de inkoop voor de jaren 2018 en verder heeft plaatsgevonden in 2017, is de focus in 2019 gericht op de verdere professionalisering van inkoop, contractmanagement, contractbeheer en budgetbewaking, waarbij er meer aandacht zal zijn voor het bewaken van de kwaliteitsaspecten die in de contracten met jeugdhulpaanbieders zijn vastgelegd, en de sturingsaspecten.

In de overeenkomsten met de jeugdhulpaanbieders neemt de RIGG de kwaliteitseisen op die gekoppeld zijn aan de wettelijke eisen, de landelijk opgestelde kwaliteitseisen en de kwaliteitsnormen en beroeps-codes van de beroepsgroep. Investerings in de kwaliteit van de jeugdhulp krijgen een richting vanuit de al eerder genoemde transformatie opdrachten. De RIGG monitort of aanbieders – en andere partijen in de keten – voldoen aan deze eisen door middel van rapportages en (eigen) onderzoek.

Met de inkoop van de jeugdhulp voor 2019 is ruim 120 miljoen euro gemoeid. Het budget waarvoor de RIGG namens de Groninger gemeenten gezamenlijk gaat inkopen, is omstreeks 100 miljoen euro.

Adviezen over programmering, sturing en ontwikkeling van jeugdhulp

De RIGG heeft vanuit een signaleringspositie een adviesfunctie naar zowel bestuur als alle individuele gemeenten in de GR PG&Z. Vanuit deze functie is, onder andere, in 2018 de nieuwe transformatieagenda voor de komende jaren opgesteld. Die transformatie is gericht op een soepel werkend, kwalitatief goed en betaalbaar jeugdhulpstelsel binnen de context van het bredere sociale domein.

In 2019 zal de focus liggen op de uitvoering en doorontwikkeling van deze transformatieagenda. De RIGG monitort, begeleidt en ondersteunt daarvoor gemeenten en aanbieders, waar dat nodig is. Op basis van onderzoek en analyse worden de gemeenten op de hoogte gesteld van de kwaliteit en de omvang van de verleende jeugdhulp en de werking van de gemeentelijke toegang.

Kwaliteit en monitoring (budget- en kwaliteitsbewaking)

Om de inkoop, het contractbeheer en de adviesfunctie te kunnen organiseren is een sluitend administratief systeem nodig, waar alle zorgtoewijzingen binnenkomen en worden geanalyseerd. Daarmee is de ICT niet alleen een belangrijk onderdeel van de bedrijfsvoering van de RIGG, ook voor de gemeenten en jeugdhulpaanbieders is de aansluiting van en met de ICT-systemen van belang.

De RIGG organiseert de routes en het knooppunt voor administratieve en financiële processen tussen de Groninger gemeenten en de ruim 190 jeugdhulpaanbieders, waarbij 12.000 cliënten zijn betrokken. Om dat te faciliteren streeft de RIGG er naar om de gemeentelijke systemen te koppelen aan het RIGG-systeem (de Suite4Jeugdzorg), zodat een efficiënte en effectieve data-uitwisseling ontstaat die basis is voor stuurinformatie. Eind 2017 is ten behoeve van de informatievoorziening voor gemeenten het project Sturen op uitgaven jeugdhulp gestart. Het project is begin 2018 geïntensiveerd (Taskforce) en de uitkomsten van dit project worden geïmplementeerd in de RIGG-organisatie. Speerpunt van het project is het toegankelijk maken van stuur- en beleidsinformatie voor gemeenten zodat zij kunnen sturen op de (uitgaven voor) jeugdhulp.

De RIGG voert het betalingsverkeer en berichtenverkeer uit tussen gemeenten en aanbieders van zorg in natura (ZIN). Daardoor heeft zij zicht op de uitputting van de zorgbudgetten en rapporteert zij daarover. Daarnaast monitort de RIGG samen met de gemeenten het PGB-gebruik in onze regio. Zij adviseert het bestuur, individuele gemeenten en jeugdhulpaanbieders als een budgetoverschrijding dreigt of als de balans tussen ZIN en PGB te ver uitslaat.

Uit bovenstaande zijn als speerpunten in 2019 aan te merken:

- het uitvoeren van de transformatieagenda
- contractmanagement en -beheer
- monitoring ten behoeve van de Groninger gemeenten.

Wat kost het

Op basis van voorgaande bevat de nu voorliggende conceptbegroting voor de RIGG ten opzichte van de geactualiseerde begroting 2018 geen voorstellen voor mutaties in de gemeentelijke bijdragen, behoudens de indexering voor loon- en prijsontwikkelingen. De eventuele gevolgen van de aanbevelingen uit het project Sturen op uitgaven Jeugdhulp zijn nog niet meegenomen in deze begroting.

Overhead RIGG	Realisatie 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Totaal Uitgaven	2.338	2.233	2.310	2.356	2.403	2.451
Bijdrage gemeenten	-2.109	-2.233	-2.310	-2.356	-2.403	-2.451
Overige inkomsten	-209					
Totaal Inkomsten	-2.318	-2.233	-2.310	-2.356	-2.403	-2.451
Saldo overhead RIGG	20	0	0	0	0	0

Paragrafen

Volgens het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) provincies en gemeenten kent de begroting een aantal verplichte paragrafen. In deze beleidsbegroting zijn de paragrafen weerstandsvermogen & risico-beheersing, bedrijfsvoering en financiering opgenomen. De overige verplichte paragrafen (lokale heffingen, onderhoud kapitaalgoederen, verbonden partijen en grondbeleid) zijn voor de GGD niet relevant en derhalve niet opgenomen.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het BBV schrijft voor dat in de jaarrekening een beoordeling moet worden gegeven van het weerstandsvermogen. Deze beoordeling geeft aan hoe robuust de begroting is. Een robuuste begroting houdt volgens de BBV-voorschriften in dat niet elke financiële tegenvaller in de begroting dwingt tot bezuinigen. De beoordeling van het weerstandsvermogen bestaat uit de volgende componenten:

- A. de weerstandscapaciteit bestaat uit de middelen en mogelijkheden waarover de gemeenschappelijke regeling beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken;
- B. een inventarisatie van de risico's;
- C. de kengetallen om inzicht te krijgen in de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling.

A. Weerstandscapaciteit en beoordeling weerstandsvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit is gelijk aan de algemene reserve van € 1,3 mln. De bestemmingsreserves dienen ter afdekking van geoormerkte risico's en zijn derhalve buiten de risico-afweging voor het weerstandsvermogen gehouden. In de financiële begroting is de aard van de bestemmingsreserve beschreven. Voor de RIGG zijn geen risico's te onderkennen.

Als we de weerstandscapaciteit in relatie tot het risicoprofiel schetsen, kunnen we concluderen dat de reserves de risico's voldoende opvangen.

B. Risico's en ontwikkelingen

We monitoren de risico's voor uitvoering van de PG&Z-taken in het kader van de begrotingscyclus en – meer gericht op de reguliere bedrijfsprocessen – via uitvoering van het jaarplan AO/IC. Onderstaand overzicht geeft een beeld van de risico's die de PG&Z-regeling kent, voor de afdekking waarvan geen middelen beschikbaar zijn.

Hierna volgt een korte toelichting op bovenvermelde risico's:

1. Persoonlijk ontwikkelbudget (POB)

Alle opleidingskosten, die onder het POB vallen worden gedeclareerd op het opleidingsbudget van de afdeling. Een medewerker heeft recht op een besteding van € 3.000 voor opleidingen voor een periode van 3 jaar. In de afgelopen jaren is het POB slechts voor 25% van het jaarbedrag door de medewerkers benut.

Risico

Indien iedere medewerker zijn POB recht besteedt leidt dit tot een maximale claim van € 1,3 mln. voor 3 jaar. In de afgelopen twee jaren is ca. 25% (€ 0,14 mln.) per jaar door de medewerkers ingezet voor het POB. In de exploitatie van 2019 is € 0,14 mln. beschikbaar. Het verschil van 3 jaar claim van € 1,3 mln. en 3 jaar benutting van € 0,42 mln. wordt meegenomen als risico. Dit risico is € 0,88 mln.

Kans

De mogelijkheid dat het risico zich voordoet wordt op 50 % geschat, waarmee een claim van € 0,44 mln. op het weerstandsvermogen wordt meegenomen.

Beheersmaatregelen

Met een scherpe monitoring op de uitgaven in het kader van het POB signaleren we vroegtijdig de ontwikkeling in het budget. Bij sterke overschrijding wordt gezocht naar ruimte voor dekking in de exploitatie.

2. Publieke Gezondheid statushouders

Wanneer een statushouder in een gemeente komt te wonen dan is de gemeente verantwoordelijk voor deze nieuwe inwoner en voert GGD Groningen de PG-taken op dit gebied uit. Voor de GGD leveren statushouders extra werk op en derhalve extra kosten op door onder andere meer tijd per gesprek, meer huisbezoeken en tolkkosten. In 2016 en 2017 is dit incidenteel gefinancierd door het Rijk aan gemeenten en heeft de GGD een deel van die financiering van de gemeenten ontvangen. Een deel van deze gelden wordt bij de resultaatbestemming 2017 overgeheveld naar 2018. Ook in 2019 zullen er naar alle waarschijnlijkheid statushouders geplaatst worden, maar zullen er geen extra middelen beschikbaar worden gesteld door het Rijk.

Risico

De afbouw van de middelen houdt mede verband met de lagere instroom van statushouders. Mocht de lagere instroom niet het geval zijn dan ontstaat een structureel risico voor de GGD. Vooralsnog zijn voor 2018 hier nog incidentele middelen voor. De incidentele financiering van het Rijk naar gemeenten is gestopt in 2017. Per jaar schatten we de kosten op ongeveer € 0,35 mln. Deze inschatting is op basis van de uitgaven 2018.

Kans

Er wordt van uitgegaan dat de instroom structureel verder krimpt. De mogelijkheid dat het risico zich voordoet wordt op 70 % geschat, waarmee een claim van € 0,245 mln. op het weerstandsvermogen wordt meegenomen.

3. Risico boventallige medewerkers

De GGD is in beweging en verandert continu. Binnen deze veranderingen is er een risico van boventalligheid. De GGD staat garant voor deze medewerkers.

Risico

Ingeschat wordt dat van de ca. 450 medewerkers gemiddeld vier medewerkers in een boventallige situatie bij de GGD terecht komen. Dit zijn niet altijd dezelfde personen, oude situaties worden opgelost en nieuwe situaties ontstaan. Dit risico wordt geraamd op ca. € 65.000 per boventallige medewerker.

Kans

De mogelijkheid dat het risico zich voordoet wordt op 30% geschat, waarmee een claim van € 78.000 op het weerstandsvermogen wordt meegenomen.

Beheersmaatregelen

Boventallige medewerkers worden zo snel mogelijk opgenomen in een herplaatsingstraject en de hiermee gemoeide kosten moeten in principe binnen de exploitatie worden opgevangen. Eens per kwartaal wordt de voortgang van het traject geëvalueerd. Als er sprake is van onvoldoende voortgang wordt binnen twee jaar een ontslagtraject ingezet.

4. Taakuitname gemeentespecifieke taken en vermindering contracten derden

In de aangepaste gemeenschappelijke regeling Publieke Gezondheid & Zorg is bepaald dat indien een gemeente een taak bij de GR PG&Z weghaalt ('taakuitname') deze gemeente alle frictiekosten draagt (inclusief overhead) die daarvan het gevolg zijn (GR PG&Z artikel 26). Afhankelijk van de omvang van de taakuitname door gemeente(n) moet dit binnen de bedrijfsvoering van de GGD worden doorgevoerd, al dan niet in de vorm van een reorganisatie. De taakuitname kan zowel gemeenschappelijke als gemeentespecifieke taken betreffen. Voor zowel de gemeenschappelijke als de gemeentespecifieke taken geldt dat zij per 1 januari kunnen worden weggehaald met een opzegtermijn van minimaal 12 maanden. Voorwaarde is wel dat er een robuuste GGD overblijft.

Er wordt primair over frictiekosten gesproken als het gaat om een gemeenschappelijke taak, die vanuit de inwonersbijdrage of aantal jeugdigen wordt gefinancierd. Bij gemeentespecifieke taken is alleen sprake van frictiekosten bij een uitname groter dan 5 fte of € 300.000 per gemeente/cluster van gemeente (afhankelijk van het contract). Hiermee wil GGD Groningen een flexibele partner voor de gemeenten zijn en comfort bieden bij het eventueel willen beleggen van gemeentespecifieke taken bij de GGD.

Risico

Gemeentespecifieke taken

De totale omvang van de gemeentespecifieke taken van de GGD is € 4 mln. De risico-inschatting is dat eens per 3 jaar voor per saldo € 0,5 mln. aan taken wordt uitgenomen.

Gemeenschappelijke taken

De kans op frictie als gevolg van een taakuitname wordt op nihil ingeschat. Kosten die hieruit ontstaan worden gedragen door de gemeente, die de taak uitneemt.

Taken voor derden

In 2018 zijn bijvoorbeeld de contracten met het COA aanzienlijk verlaagd (€ 1,2 mln.) door minder instroom Asielzoekers. Het risico wordt per jaar op € 0,3 mln. ingeschat.

Kans

Gemeentespecifieke taken

In 2017 is een taakuitname geweest van de zorgcoördinatie Zorg voor Jeugd Groningen (ZvJG) door 11 gemeenten. In 2018 is een taakuitname geweest van drie gemeenten voor de OGGz en één voor de ZvJG. De kans op uitname is hiermee 50%.

Gemeenschappelijke taken

De mogelijkheid dat het risico op de gemeenschappelijke taken zich voordoet wordt op nihil gesteld.

Taken voor derden

Ten aanzien van de contracten met derden is de inschatting dat dit risico zich één keer per 2-5 jaar voordoet, derhalve 50%.

Beheersmaatregelen

Het risico van taakuitname is vooral gelegen in de personeelskosten. Op het moment van taakuitname worden medewerkers zo snel mogelijk ingezet op formatieplaatsen die nog niet bezet zijn of die vrij komen. In het geval van herplaatsing worden medewerkers binnen twee weken in een herplaatsings-traject geplaatst.

Bij grotere uitname van taken bestaat het risico dat de constante overhead moet krimpen. Het gaat hierbij om onder andere de huisvesting en ICT. Langlopende contracten van goederen en diensten worden, indien mogelijk, afgesloten met een opzegtermijn van maximaal een jaar.

C. Kengetallen ter ondersteuning van de beoordeling van de financiële positie

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van de gemeenschappelijke regeling. Om dit te bereiken wordt in het BBV voorgeschreven dat de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing de volgende kengetallen bevat: netto schuldquote, solvabiliteitsratio en structurele exploitatieruimte. Hieronder wordt per kengetal weergegeven welke verhouding wordt uitgedrukt.

De **netto schuldquote** weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeenschappelijke regeling ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Bij de berekening van dit kengetal voor de begroting is een raming gemaakt.

De **solvabiliteitsratio** geeft inzicht in de mate waarin de gemeenschappelijke regeling in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Onder de solvabiliteitsratio wordt verstaan het eigen vermogen als percentage van het totale balanstotaal. Het eigen vermogen van de gemeenschappelijke regeling bestaat volgens artikel 42 van het BBV uit de reserves (zowel de algemene reserve als de bestemmings-reserves) en het resultaat uit het overzicht van baten en lasten.

De **structurele exploitatieruimte** vergelijkt de structurele baten en structurele lasten met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder rente en aflossing) te dekken. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten (zie artikel 17, onderdeel c, van het BBV) en wordt uitgedrukt in een percentage.

Deze kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de gemeenschappelijke regeling beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaar- en wendbaarheid.

<i>Financiële kengetallen</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2020</i>	<i>2021</i>
Netto schuldquote	-15%	-15%	-14%	-12%	-13%
Solvabiliteitsratio	23%	23%	24%	24%	24%
Structurele exploitatieruimte	1%	0%	0%	0%	0%

Financiering

De PG&Z-regeling financiert haar investeringen in beginsel uit eigen middelen, verkregen uit bijdragen van deelnemende gemeenten. Wanneer de eigen middelen ontoereikend zijn kan voor investeringen aanvullende financiering worden aangetrokken.

In 2012 heeft het bestuur besloten om via de gemeente Groningen een lening aan te trekken ter waarde van 1 miljoen. De lening wordt gebruikt om de vervanging van een Mobiele Röntgen Unit (MRU) voor de TBC-bestrijding in Groningen, Drenthe en Friesland te financieren. De aanschaf heeft plaatsgevonden in het tweede kwartaal van 2013. De lening is halverwege 2013 geëffectueerd.

Schatkistbankieren

Aan de PG&Z-regeling is door de minister van Financiën op grond van artikel 9 van de regeling Schatkistbankieren een uitzondering verleend inzake de verplichting tot schatkistbankieren voor decentrale overheden. Deze uitzondering betekent dat de PG&Z-regeling zich niet hoeft aan te melden bij het Agentschap en geen rekening hoeft te openen voor het schatkistbankieren. Ook krijgt de PG&Z-regeling geen rekening-courant bij de schatkist. Deze uitzondering is aan de PG&Z-regeling verleend op basis van het feit dat de organisatie niet beschikt over eigen middelen en dat eventuele overtollige middelen via een andere decentrale overheid in de schatkist zullen worden aangehouden.

Kasgeldlimiet

Daar de PG&Z-regeling geen juridische eigen liquide middelen kent, heeft zij geen invulling aan de kasgeldlimiet gegeven.

Renterisiconorm

Daar de PG&Z-regeling geen juridische eigen liquide middelen kent, heeft zij geen invulling aan de renterisiconorm gegeven.

Bedrijfsvoering

Het bijzondere van de PG&Z regeling is dat deze op dit moment geen eigen uitvoerend apparaat heeft. In artikel 10 lid 2 van de gemeenschappelijke regeling PG&Z staat namelijk dat de gemeenschappelijke regeling opdracht verstrekt aan de gemeente Groningen om de werkzaamheden voor de gemeenschappelijke regeling uit te voeren. De PG&Z regeling heeft dus strikt genomen geen eigen bedrijfsvoering.

Los van de formele kant is in materiële zin een adequate bedrijfsvoering van de uitvoeringsorganisatie van belang om de beleidsdoelstellingen en ambitie als beschreven in het koersdocument 'Publieke gezondheid in de regio Groningen: ontwikkelperspectief 2017-2020' te realiseren. GGD Groningen transformeert naar een open, innovatieve organisatie, die de werkrelatie met gemeenten en andere opdrachtgevers wil aanhalen, meer klantgericht gaat werken, een meer zichtbare netwerkpartner wordt en zijn werk effectief en efficiënt wil doen. Hieronder wordt derhalve kort een aantal speerpunten en ontwikkeling beschreven van de bedrijfsvoering van de GGD. (De werkzaamheden van de RIGG zijn in hun aard gericht op bedrijfsvoering. Dit is in het beleidsprogramma RIGG beschreven.)

1. HRM

De medewerkers geven met hun inzet de kwaliteit van het GGD-product vorm. Continue aandacht is daarmee vereist voor de kennis en vaardigheid van onze medewerkers, zodat zij vanuit hun professionele kracht de gemeenten en inwoners zo goed mogelijk kunnen bedienen. Naast persoonlijke ontwikkeling is ook teamontwikkeling hierin belangrijk. Hiervoor is gerichte (bij)scholing en ondersteuning nodig. Hierin zal geïnvesteerd worden.

2. Organisatieontwikkeling

Dienstverleningsovereenkomsten

Het aangaan van dienstverleningsovereenkomsten tussen de gemeenten en GGD Groningen heeft als doel om de relatie opdrachtgeverschap & eigenaarschap en opdrachtnemerschap te verstevigen. Hierdoor wordt de kwaliteit en kwantiteit van de dienstverlening continu onderwerp van gesprek. In 2017 is met drie pilotgemeenten dit onderdeel gestart. In 2018 wordt dit uitgerold naar alle gemeenten en in 2019 moet dit een vast onderdeel van het bedrijfsvoeringsproces zijn.

Kwaliteitsmanagementsysteem

In 2017 is gestart met het project 'Invoering kwaliteitsmanagementsysteem'. In de tweede helft van 2018 moet de basis op orde zijn en het nieuwe HKZ-certificaat behaald. Met de basis op orde kunnen we in 2019 volgende kwaliteitsslagen maken.

Organisatie-inrichting GGD Groningen

In 2017 en 2018 is de 'GGD op expeditie' gestart. En zijn bewegingen in gang gezet en doelstellingen gerealiseerd. Naast de transformatie moet er vervolgens ook kritisch naar de structuur gekeken worden. Welke structuur draagt bij om de doelstellingen te kunnen realiseren? Dit vraagstuk hangt ook samen met de eventuele verzelfstandiging van GGD Groningen. Dit plan van aanpak wordt medio 2018 opgesteld en de uitvoering hiervan zal heel 2019 beslaan.

3. Academisering

Academisering de komende jaren een speerpunt voor GGD Groningen. Doel is om onderzoek, opleiding en praktijk sterker met elkaar te integreren. In samenwerking met de kennisinstellingen om ons heen gaan we meer doen aan toegepast onderzoek, met als doel om de toegevoegde waarde van de GGD te verhogen.

4. Elektronisch Kind Dossier (EKD)

De JGZ werkt met een EKD. De laatste jaren zien we het marktaandeel van de huidige leverancier geleidelijk afnemen en doet deze partij niet meer mee in recente aanbestedingen. Hierdoor kan een probleem ontstaan in de continuïteit van de dienstverlening. De mogelijkheden worden verkend van alternatieve digitale dossiers en de landelijke ontwikkelingen op dit gebied. Mogelijk resulteert dit in de keuze voor een ander EKD.

5. JGZ GroeiGids app

Deze app maakt onderdeel uit van de GroeiGids en de gelijknamige website en geeft (aanstaande) ouders inzicht bij de ontwikkeling, gezondheid en opvoeding van hun kind. Dit biedt ouders de mogelijkheid om tijdens de contactmomenten met de JGZ zelf meer regie te nemen. GGD Groningen gaat zich de komende tijd bezig houden met de implementatie van de app in het primaire werkproces en het onderzoeken van de mogelijkheid om de app te koppelen aan het elektronisch kinddossier.

6. Outsourcing ICT

De gemeente Groningen heeft gekozen voor outsourcing van de generiek ICT diensten. Hierbij dient de flexibiliteit en het innovatief vermogen van de I&A functie te worden vergroot. De outsourcing brengt voor GGD Groningen een meerjarige verplichting van afname met zich mee.

7. Monitoregegevens

Om de afspraken die in het kader van de dienstverleningsovereenkomsten gemaakt worden te kunnen monitoren zijn gegevens noodzakelijk. Hiervoor wordt een set (prestatie) indicatoren ontwikkeld. Deze gegevens dragen er aan bij dat zowel de gemeenten als de GGD kunnen (bij)sturen.

8. Algemene Verordening Gegevensverwerking (AVG)

Met de komst van de AVG moet GGD Groningen kunnen aantonen dat zij aan de wettelijke vereisten voldoet (accountability). Deze verantwoordingsplicht houdt in dat de GGD met behulp van documenten moet kunnen aantonen dat zij passende technische en organisatorische maatregelen heeft genomen om te waarborgen dat de verwerkingen in overeenstemming met deze verordening worden uitgevoerd. Om de GGD te ondersteunen bij de voorbereiding op AVG is een Privacy-officer aangesteld en een privacy-team ingesteld. Vervolgens zal de bescherming van de persoonsgegevens ingebed moeten worden in de organisatie en zo onderdeel gaan uitmaken van de gehele bedrijfsvoering.

Kengetallen

We verwachten voor 2019 dat de omvang van de formatie ca. 286 fte zal zijn bij 444 medewerkers. Het streefcijfer voor ziekteverzuim is 4,5 % en voor de meldingsfrequentie 1.

Deel II: Financiële begroting

Meerjarenbegroting 2019-2022

Programma	baten of lasten	Programma-onderdeel	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Gezondheid	lasten	Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd	17.018	11.954	12.279	12.525	12.775	13.031
		Specialistische Zorg en Veiligheid	3.628	4.490	4.458	4.547	4.638	4.731
		GGD Algemeen	1.061	1.487	1.750	1.785	1.821	1.857
Inkoop Jeugdhulp	lasten	Overhead RIGG	2.338	2.233	2.310	2.356	2.403	2.451
Totaal lasten progr. Gezondheid			24.045	20.164	20.797	21.213	21.637	22.070
Gezondheid	baten	Lokaal Gerichte Zorg en Jeugd	-16.101	-11.954	-12.279	-12.525	-12.775	-13.031
		Specialistische Zorg en Veiligheid	-4.788	-4.490	-4.458	-4.547	-4.638	-4.731
		GGD Algemeen	-1.187	-1.487	-1.750	-1.785	-1.821	-1.857
	baten	Overhead RIGG	-2.318	-2.233	-2.310	-2.356	-2.403	-2.451
Totaal baten progr. Gezondheid			-24.394	-20.164	-20.797	-21.213	-21.637	-22.070
Alg. dekkingsmiddelen		Algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0	0	0
Vennootschapsbelasting		Vennootschapsbelasting	0	0	0	0	0	0
Onvoorzien		Onvoorzien	0	0	0	0	0	0
Reserve-mutaties		Programma Gezondheid	0	0	0	0	0	0
		Overhead (RIGG)	0	0	0	0	0	0
Totaal			-349	0	0	0	0	0

Toelichting en analyse meerjarenbegroting

Analyse begroting 2018 en begroting 2019

Ontwikkeling begroting 2019	LGZ&J	SZ&V	GGD Algemeen	Overhead RIGG	Totaal
Begroting 2018	11.954	4.490	1.487	2.233	20.164
Voorstel verschuiving instandhouding	-56	-115	171	0	0
Voorstel ambtelijk secretaris			40	0	40
Indexatie 2019	385	85	53	77	600
Daling aantal inwoners	-4	-2	-1	0	-7
Begroting 2019	12.279	4.458	1.750	2.310	20.797

Verschuiving instandhouding

In 2017 is besloten om een deel van de kosten voor de directeur en ondersteuning in twee jaar (2018 en 2019) structureel ten laste te brengen van de regio. Een deel van deze kosten (€ 373.000) werd nog toegerekend aan de gemeente Groningen. Deze kosten moeten in twee jaar structureel worden opgevangen binnen de begroting van de GGD. Dit heeft geleid tot een bezuiniging.

Ambtelijke ondersteuning GR PG&Z

In het AB van 15 december 2017 is een voorstel gedaan voor de toekomstige inrichting van het ambtelijk secretariaat PG&Z. Bij het voorstel was geen financiële paragraaf toegevoegd. In de begroting is een structureel bedrag van € 40.000 toegevoegd ter dekking van de nieuwe inrichting.

Indexatie

De indexatie voor 2019 bedraagt 3,47%. In bijlage 1 is de totstandkoming van de indexatie 2019 opgenomen. In de jaren na 2020 wordt een index gehanteerd van 2%; deze index sluit aan bij de huidige verwachtingen voor die komende periode.

Daling aantal inwoners

Het aantal inwoners van de Groningse gemeenten per 1 januari 2018 (583.109) is lager dan per 1 januari 2017 (583.585).

Rijksvaccinatieprogramma (RVP)

Per 2019 wordt het RVP in de Wet publieke gezondheid (Wpg) verankerd. Met deze wetwijziging blijft de inhoud, regie en coördinatie van het vaccinatieprogramma een taak van de rijksoverheid, maar wordt de uitvoering van het RVP onder bestuurlijke verantwoordelijkheid van de gemeenten gebracht en de financiering overgeheveld naar het Gemeentefonds. Dit om de huidige samenhang, die nu al bestaat bij de uitvoering van het RVP en de Jeugdgezondheidszorg, ook bestuurlijk te borgen. De gemeente moet de uitvoering van het RVP én het basispakket JGZ bij dezelfde organisatie, dan wel onder verantwoordelijkheid van dezelfde organisatie, beleggen. De financiering verschuift dan van VWS naar de gemeenten. De GGD brengt momenteel de kosten voor het RVP in rekening bij het RIVM. De kosten zullen met ingang van 2019 periodiek bij de gemeenten in rekening worden gebracht op basis van een tarief per gegeven vaccinatie. Voor 2018 worden, om een indruk te geven, de volgende productenindeling en tarieven gehanteerd:

- Hielprik: € 20,62
- 0-4 jarigen: € 13,77
- 9 jarigen (DTP en BMR): € 11,96
- HPV: € 18,81.

Bovengenoemde tarieven zijn inclusief de extra taken voor:

- Informed Consent; artsen en verpleegkundigen moeten ouders meer informeren over de vaccinaties.
- Extra registraties in het Elektronisch Kind Dossier.

Beëindigen afname niet-wettelijke GGD-taken

Geen enkele gemeenten heeft vóór 31 december 2017 aangegeven niet-wettelijke GGD-taken per 1 januari 2019 te willen beëindigen (conform GR PG&Z art. 25a, lid2).

Ontwikkeling overhead\RIGG

Ontwikkeling begroting 2019	RIGG
Begroting 2018	2.233
Indexatie 2019	77
Begroting 2019	2.310

RIGG

Het programma RIGG omvat de inkoopfunctie van de Groningse gemeenten. Het personeel is in dienst van de gemeente Groningen. Dit geldt ook voor de overhead. Ten aanzien van de overhead en het personeel liggen afspraken vast tussen de RIGG (PG&Z) en de gemeente Groningen. De kosten zijn niet toe te rekenen naar een directe kernactiviteit. De kernactiviteit van de RIGG betreft een overheadtaak. De kosten zijn daarom volledig onder overhead gepresenteerd. De werkzaamheden van de RIGG zijn in de beleidsbegroting nader omschreven.

GGD

In de PG&Z worden geen GGD-activiteiten uitgevoerd en gepresenteerd in de verloopoverzichten. Er is geen overhead van de GGD aanwezig binnen de PG&Z. De PG&Z koopt producten in van de gemeente Groningen. Binnen de gemeente Groningen is de overhead op het programma overhead (budget-neutraal) verantwoord.

- Er zijn tussen de Gemeente Groningen en de PG&Z geen afspraken over de inkoop van de overhead.
- De financiering van de PG&Z is op basis van (deel) programmaniveau met een verdeelsleutel inwoner/jeugdige. Er is geen aparte financiering van overhead.
- De overhead van de uitvoeringsorganisatie GGD is niet volledig toe te rekenen aan de PG&Z, omdat deze gedeeltelijk vanuit de PG&Z wordt gefinancierd.

Om toch inzicht te geven in de overhead van de GGD is in onderstaande tabel de totale lasten en overhead van de uitvoeringsorganisatie opgenomen. Bij een eventuele verzelfstandiging in 2020 wordt dit ook de totale van de begroting. Bij overgang van personeel en geformaliseerde afspraken met de gemeente Groningen zal de overhead ook apart worden gepresenteerd.

De overhead bedraagt in 2019 20,5%, nl. € 5,6 mln. overhead op een omzet van € 27,4 mln.

Als de overhead wordt gerelateerd aan alleen de loonkosten resulteert een overheadpercentage van 33%. De overhead wordt voor (gemeente) specifieke taken berekend als een opslag op de loonkosten. Van elke euro die de PG&Z aan de gemeente Groningen betaalt is ca. € 0,2 overhead (20%).

<i>Exploitatie GGD Groningen</i>	<i>2017</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>
Loonkosten primair proces	19.741	17.044	17.044
Loonkosten overhead	2.694	2.491	2.491
Overhead - SCC	3.771	3.127	3.127
Overige kosten	6.983	4.701	4.701
Totaal kosten	33.189	27.363	27.363
Bijdrage PG&Z	22.754	17.840	17.840
Overige baten	10.435	9.523	9.523
Totale baten	33.189	27.363	27.363
Overhead totaal	6.465	5.618	5.618
Overhead % totale omzet	19,5%	20,5%	20,5%
Overhead % Loonkosten	32,7%	33,0%	33,0%

In 2017 heeft in het kader van de ontvlechting van de GGD-budgetten uit de gemeente Groningen een nader onderzoek naar de overhead plaatsgevonden. Er is voor 2018 een afspraak gemaakt tussen de directie GGD en directie SCC van € 4,15 miljoen. Deze wordt na de ontvlechting bijgesteld tot € 3,68 mln. Uit nader onderzoek blijkt dat € 3,13 mln. wordt toegerekend aan activiteiten, die de Groningse gemeenten financieren, en € 0,55 mln. niet wordt toegerekend.

In 2018 wordt onderzocht of de overhead van € 3,13 mln., die wordt toegerekend aan de regio- activiteiten, toereikend is om de overheadtaak als een zelfstandige GGD uit te voeren.

Dit vraagstuk speelt ook in het kader van de verzelfstandiging van de GGD.

Lasten en baten 2019

De lasten van het programma Gezondheid zijn voor 0,1 mln. afschrijvings- en rentelasten. De overige uitgaven betreft 'inkoop' van de op solidariteit gefinancierde gemeenschappelijke taken bij de gemeente (GGD) Groningen. De financiering van de gemeentespecifieke taken maken geen deel uit van de begroting. Dit geschiedt rechtstreeks naar de uitvoeringsorganisatie GGD Groningen.

De baten zijn als volgt te specificeren:

<i>Omschrijving baten</i>	<i>Bedrag</i>
Bijdrage gemeenten GGD	16.401
Subsidie VWS GGD	2.086
Bijdrage gemeenten RIGG	2.310
Totaal	20.797

<i>Bijdrage gemeenten</i>	<i>GGD</i>	<i>RIGG</i>	<i>Totaal</i>
Appingedam	360.819	50.081	410.900
Bedum	325.715	38.078	363.793
Delfzijl	698.471	107.146	805.617
Eemsum	442.939	72.646	515.585
Groningen	5.348.955	719.078	6.068.033
Grootegast	364.031	48.609	412.640
Haren	570.960	30.896	601.856
Leek	606.281	81.571	687.852
Loppersum	270.057	37.089	307.146
De Marne	303.330	34.639	337.969
Marum	331.832	34.962	366.794
Midden - Groningen	1.650.070	268.183	1.918.253
Oldambt	1.140.572	186.222	1.326.794
Pekela	384.297	62.209	446.506
Stadskanaal	913.701	164.631	1.078.332
Ten Boer	206.968	27.735	234.703
Veendam	760.954	140.758	901.712
Westerwolde	636.926	90.315	727.241
Winsum	442.141	47.709	489.850
Zuidhorn	641.752	67.927	709.679
Totaal	16.400.771	2.310.484	18.711.255

In de bijlagen 2, 3 en 4 is de gemeentelijke bijdrage aan de RIGG en GGD nader gespecificeerd.

In de begroting is de gemeentelijke bijdrage gebaseerd op het (voorlopig) aantal inwoners per 1 januari 2018 en aantal jeugdigen 0 tot en met 3 jaar per 1 januari 2017 op basis van de cijfers van het CBS.

Mutatie reserves

Bij de uiteenzetting van de financiële positie- overige balansposten – is het mogelijke verloop van de reserves opgenomen. Er worden in de begroting geen mutaties in de reserves gepland. De mutaties in de reserves en eventuele herbestemming van reserves vindt plaats bij de resultaatbestemming, als onderdeel van de jaarrekening.

Incidentele baten en lasten

Er zijn geen incidentele baten in de begroting opgenomen.

Overzicht taakvelden 2019

Overzicht taakvelden PG&Z		(Bedragen * € 1.000)		
nr	naam taakveld	Baten	Lasten	Totaal
4	Overhead	-2.310	2.310	0
71	Volksgezondheid	-18.487	18.487	0
	Totaal	-20.797	20.797	0

Uiteenzetting financiële positie

In dit hoofdstuk gaan wij in op in het Besluit Begroting en Verantwoording voorgeschreven aspecten van de financiële positie en meerjarenraming van de PG&Z-regeling. De ontwikkeling van de balans is als volgt:

Balanspositie * € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Activa						
Materiële vaste activa	573	463	353	362	254	154
Financiële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Vorraden	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen < 1 jaar	9.311	9.311	9.311	9.311	9.311	9.311
Overlopende activa	2.460	2.460	2.460	2.460	2.460	2.460
Totaal Activa	12.344	12.234	12.124	12.133	12.025	11.925
Passiva						
Algemene reserve	1.322	1.393	1.393	1.393	1.393	1.393
Bestemmings reserve	1.181	1.459	1.459	1.459	1.459	1.459
Resultaat voor bestemming	349					
Voorzieningen	1.340	745	280	140	0	0
Vaste schulden	600	500	400	300	200	100
Schulden < 1 jaar	3.158	3.158	3.158	3.158	3.158	3.158
Ov. Passiva	1.956	1.956	1.956	1.956	1.956	1.956
Liquide middelen	2.438	3.023	3.478	3.727	3.859	3.859
Totaal Passiva	12.344	12.234	12.124	12.133	12.025	11.925

Uiteenzetting financiële positie- vaste activa en vaste passiva

Investerings

Materiële vaste activa * € 1.000	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Dienstauto's	158	126	94	181	150	119
Mobiele röntgenunits	375	307	238	170	102	34
Overig	40	30	21	11	2	1
Totaal Materiële vaste activa	573	463	353	362	254	154

In 2019 is de vervanging opgenomen van twee dienstauto's van € 30.000 per stuk in totaal € 60.000. Dit geldt ook voor 2020. De afschrijvingstermijn van de auto's is 8 jaar. De mobiele röntgenapparatuur wordt in 10 jaar afgeschreven.

Reserves

In de meerjarenbegroting en meerjarenontwikkeling van de balans zijn geen mutaties in de reserves opgenomen. De grondslag is dat er in principe bij de primitieve begroting geen mutaties in de reserves worden gepland. Uitgaven in het kader van de reserve kunnen wel plaatsvinden en worden bij de tussen-tijdse rapportage (zomer en winterbrief) toegelicht. De mutaties in de reserves en eventuele herbestem-ming van reserves vindt daarbij plaats bij de resultaatbestemming, als onderdeel van het vaststellen van de jaarrekening. We geven hieronder wel inzicht in het mogelijke verloop van de reserves bij die resultaatbestemming.

Reservepositie *€ 1.000	2017 v. RB	2017 na RB	2018	2019	2020	2021	2022
Algemene reserve							
Gezondheid	1.222	1.293	1.293	1.293	1.293	1.293	1.293
RIGG	100	100	100	100	100	100	100
Totaal Algemene reserve	1.322	1.393	1.393	1.393	1.393	1.393	1.393
Bestemmingsreserve GGD							
Gezondheidsprofielen	22	60	90	120	30	60	90
Managementinfo JGZ	52	52	26	0	0	0	0
Verzelfstandiging GGD	0	600	600	250	0	0	0
Organisatie ontwikkeling	250	250	125	0	0	0	0
Dossierherstel JGZ	79	39	0	0	0	0	0
Frictie Toegang	650	0	0	0	0	0	0
Vergunninghouders		350	0	0	0	0	0
Bestemmingsreserve RIGG							
Cliënttevredenheidsonderzoek	58	0	0	0	0	0	0
Koppeling gemeentelijke systemen	70	70	70	70	0	0	0
Project sturing op financiën		38	0	0	0	0	0
Totaal bestemmingsreserves	1.181	1.459	911	440	30	60	90
Totaal reserves	2.503	2.852	2.304	1.833	1.423	1.453	1.483

De egalisatiereserve Gezondheid is ingesteld ter egalisatie van schommelingen in de bedrijfsvoering. Deze reserve is gevoed uit de jaarresultaten uit het verleden en heeft het karakter van een algemene reserve.

De egalisatiereserve RIGG is ingesteld ter egalisatie van schommelingen in de bedrijfsvoering. Deze is gevoed uit de jaarresultaten uit het verleden en heeft ook het karakter van een algemene reserve.

De bestemmingsreserve gezondheidsprofielen is ingesteld t.b.v. het organiseren van grootschalige gezondheidsenquêtes onder kinderen (basisschool, voortgezet onderwijs) en volwassenen (20-64 en 65+) om een beschrijving te kunnen geven van aspecten van de volksgezondheid. De volgende enquête is in 2020. De verwachte kosten van de enquête is € 120.000.

De bestemmingsreserve managementinfo JGZ is ingesteld ter verbetering van de management-informatie over JGZ verrichtingen.

De bestemmingsreserve Organisatieontwikkeling GGD is ingesteld ter dekking van de organisatieontwikkeling van de GGD, in het licht van een aantal bestuurlijke opdrachten. De verwachting is dat de uitputting in 2018 en 2019 zal plaatsvinden, mede ter bekostiging van de Expeditie.

De bestemmingsreserve Dossierherstel JGZ is ingesteld ter dekking van de kosten van herstel en kwaliteitsverbetering dossiers JGZ.

De bestemmingsreserve frictie toegang (casusregie) was bestemd voor de financiering van de frictiekosten van de gemeente Groningen in verband met de overgang van de voormalig BJZ medewerkers naar de gemeenten. De reserve is in 2017 overgegaan van een reserve naar een voorziening.

De bestemmingsreserve vergunninghouders. Dit bedrag dient voor de werkzaamheden met betrekking tot vergunninghouders.

De bestemmingsreserve verzelfstandiging zal in de periode 2018-2020 worden gebruikt worden voor de projectkosten in het kader van de verzelfstandiging van de GGD.

De bestemmingsreserve voor het uitvoeren van cliënttevredenheidsonderzoek (RIGG) is bij de jaarrekening 2017 reeds vervallen.

Voor de bestemmingsreserve koppeling gemeentelijke systemen (RIGG) geldt het volgende. De RIGG organiseert de routes en het knooppunt voor administratieve en financiële processen tussen de Groninger gemeenten en de ruim 190 jeugdhulpaanbieders, waarbij 15.500 cliënten (2017) betrokken zijn. Om dat te faciliteren is de RIGG voornemens om de gemeentelijke systemen te koppelen aan het RIGG-systeem, zodat door een efficiënte en effectieve data-uitwisseling een goede basis voor stuurinformatie ontstaat.

Eind 2017 heeft het DB het besluit genomen het project Sturen op financiën te intensiveren. Dit betekende onder andere extra inzet van de externe projectleider en dataspecialisten. Vooruitlopend op de actualisatie van de begroting die de RIGG voor de zomer 2018 verwacht aan DB en AB aan te bieden, stellen wij voor om het rekeningresultaat van 2018, te weten € 38.000 in te zetten voor het project Sturen op financiën jeugdhulp en daarvoor de reserve Sturen op financiën jeugdhulp te vormen.

Voorzieningen

Ultimo 2017 is een voorziening casusregie gevormd voor de financiering van de frictiekosten van de gemeente Groningen in verband met de overgang van de voormalig BJZ medewerkers naar de gemeenten. De voorziening is gevormd om kosten op te vangen van medewerkers, waarvan bekend is dat deze per 1 januari 2018 niet bij een gemeente geplaatst kunnen worden. De verwachting is dat de kosten in vier jaar gelijkmatig kunnen worden afgewikkeld.

Leningen

Dit betreft de lening die in 2013 opgenomen is voor de financiering van de mobiele röntgenunit. Deze lening heeft een looptijd van 10 jaar met een intrest percentage van 2,195%. Elk jaar zal er € 100.000 worden afgelost.

Wet houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof)

De wet voorziet in een wettelijk instrumentarium voor het bereiken en vasthouden van houdbare overheidsfinanciën. De individuele medeoverheden verstrekken jaarlijks begrotingsinformatie aan het CBS. De PG&Z neemt met onderstaande tabel het EMU-saldo op overeenkomstig het BBV.

Omschrijving	2017	2018	2019
	x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2017, aangevuld met raming resterende periode	x € 1000,- Volgens begroting 2018	x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2018
1 Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	349	0	0
2 Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	117	110	110
3 Dotaties aan voorzieningen ten laste van de exploitatie minus vrijval van voorzieningen ten bate van de exploitatie	1.340		
4 Bruto investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	128		60
5 Baten uit bijdragen van andere overheden, de Europese Unie en overigen, geen betrekking hebbende op bouwgrondexploitatie en niet verantwoord op de exploitatie			
6 Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa: Baten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs), voor zover niet op exploitatie verantwoord			
7 Aankoop van grond en uitgaven aan bouw-, woonrijp maken e.d., alleen transacties met derden niet op de exploitatie verantwoord			
8 Baten bouwgrondexploitatie: Baten voor zover niet al op de exploitatie verantwoord			
9 Lasten op balanspost Voorzieningen voor zover deze transacties met derden betreffen		595	465
10 Lasten i.v.m. transacties met derden, die niet via de onder vraag 1 genoemde exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves (inclusief fondsen en dergelijke) worden gebracht			
11 Verkoop van effecten:	☐ ja ☐ nee	☐ ja ☐ nee	☐ ja ☐ nee
a Gaat u effecten verkopen? (ja/nee)			
b Zo ja wat is bij verkoop de verwachte boekwinst op de exploitatie?			
Berekend EMU-saldo	1.678	-485	-415

Bijlagen

Bijlage 1 Indexatie

Qua indexering is voor 2019 voorlopig rekening gehouden met een loon- en prijscompensatie van 3,47 %. Dit is als volgt opgebouwd:

Indexatie PG&Z 2019	Stijging		
	Apart	Totaal	Aandeel
Loonontwikkeling 2019			
Verwachte loonstijging 2019	1,00%		
Inhaaleffect nieuwe CAO 2017 en 2018	1,25%		
Verwachte mutatie sociale lasten 2019	1,00%		
Inhaaleffect sociale lasten 2017 en 2018	0,64%		
Totaal verwachte loonontwikkeling 2019		3,89%	80%
Prijsontwikkeling 2019			
Verwachte prijsontwikkeling 2019	1,00%		
Inhaaleffect 2017 en 2018	0,80%		
Totaal verwachting prijsontwikkeling 2019		1,80%	20%
Indexatie 2019		3,47%	100%

Bovenstaande indexering is ontleend aan de systematiek van de gemeente Groningen. De indexatie is een momentopname, waarbij normaliter van 1% index voor lonen, sociale lasten en prijzen wordt uitgegaan. Er is immers nog geen zicht op de indexatie van 2019. Bij de vaststelling van elke begroting wordt dan ook rekening gehouden met ontwikkelingen ten aanzien van voorgaande jaren. Om deze reden kan een inhaalslag plaatsvinden.

De loonkostenontwikkeling van de nieuwe CAO van mei 2017 voor 2017 en 2018 is 3,25%. In 2017 en 2018 is al 2% opgenomen. Er resteert hierdoor een inhaaleffect van 1,25%.

De ontwikkeling van de sociale lasten is 1,14 % voor 2017, waar 0,5% is aangehouden en 1% voor 2018. Dit geeft een inhaaleffect van 0,64%.

De prijsontwikkeling voor 2017 en 2018 is 1,4%. Voor 2017 en 2018 was 1,0% aangehouden. Dit geeft een inhaaleffect van 0,8%.

In de jaren na 2020 wordt een index gehanteerd van 2% die aansluit bij de huidige verwachtingen voor die periode.

Bijlage 2 Specificatie gemeentelijke bijdrage RIGG 2019

Bijdrage RIGG 2019 obv. jeugdhulpbudget septembercircularie 2017

<i>Gemeente Indeling 2017</i>	<i>Totaal budget</i>	<i>%</i>	<i>Bijdrage bedrijfsvoering RIGG</i>
Appingedam	3.322.595	2,17%	50.081
Bedum	2.526.297	1,65%	38.078
Bellingwedde	2.183.070	1,42%	32.905
De Marne	2.298.085	1,50%	34.639
Delfzijl	7.108.577	4,64%	107.146
Eemsmond	4.819.669	3,14%	72.646
Groningen	47.707.010	31,12%	719.078
Grootegast	3.224.927	2,10%	48.609
Haren	2.049.816	1,34%	30.896
Hoogezand-Sappemeer	10.974.664	7,16%	165.419
Leek	5.411.805	3,53%	81.571
Loppersum	2.460.632	1,61%	37.089
Marum	2.319.520	1,51%	34.962
Menterwolde	3.165.505	2,07%	47.713
Oldambt	12.354.836	8,06%	186.222
Pekela	4.127.261	2,69%	62.209
Slochteren	3.652.355	2,38%	55.051
Stadskanaal	10.922.403	7,13%	164.631
Ten Boer	1.840.086	1,20%	27.735
Veendam	9.338.547	6,09%	140.758
Vlagtwedde	3.808.849	2,48%	57.410
Winsum	3.165.256	2,06%	47.709
Zuidhorn	4.506.626	2,94%	67.927
Totaal	153.288.392	100%	2.310.485

Bijdrage RIGG 2019 obv. jeugdhulpbudget septembercirculaire 2017

<i>Gemeente Indeling 2019 ¹⁺²</i>	<i>Totaal budget</i>	<i>%</i>	<i>Bijdrage bedrijfsvoering RIGG</i>
Appingedam	3.322.595	2,17%	50.081
Delfzijl	7.108.577	4,64%	107.146
Groningen	49.547.095	32,32%	746.813
Haren	2.049.816	1,34%	30.896
Het Hogeland	12.809.307	8,36%	193.072
Loppersum	2.460.632	1,61%	37.089
Midden Groningen	17.792.525	11,61%	268.183
Oldambt	12.354.836	8,06%	186.222
Pekela	4.127.261	2,69%	62.209
Stadskanaal	10.922.403	7,13%	164.631
Veendam	9.338.547	6,09%	140.758
Westerkwartier	15.462.879	10,09%	233.069
Westerwolde	5.991.919	3,91%	90.315
Totaal	153.288.392	100%	2.310.485

¹ De gemeente-indeling 2019 is o.v.v. van gemeentelijke besluitvorming en overige wijziging agv. de herindeling.

² Het is bij de RIGG niet bekend of het Jeugdhulpbudget 2019 van de heringedeelde gemeenten in 2019 gelijk is aan de som van de huidige gemeenten.

Bijlage 3 Specificatie gemeentelijke bijdrage GGD 2019 – gemeentelijke indeling 2018¹

	Verdeelsleutel/opbouw gemeentelijke bijdrage							
Tariefontwikkeling	Jeugdige	Inwoner	Inwoner	Inwoner tot.	Voorschot	Tot. Deelprogr.	Inwoner	Inwoner
Tarieven 2018	€ 346,34	€ 6,49	€ 0,24	€ 6,72			€ 4,38	€ 2,29
Effect opzegging	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,17	€ 0,17			€ 0,00	€ 0,00
Tarieven 2018	€ 346,34	€ 6,49	€ 0,40	€ 6,89			€ 0,00	€ 0,00
Instandhouding	-€ 1,72	-€ 0,03	€ 0,00	-€ 0,03			-€ 0,20	€ 0,29
Nieuwe voorstellen	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00			€ 0,00	€ 0,07
Index 2019	€ 11,96	€ 0,22	€ 0,01	€ 0,24			€ 0,15	€ 0,09
Tarieven 2019	€ 356,58	€ 6,68	€ 0,41	€ 7,09			€ 4,32	€ 2,74

Gemeente indeling 2019 ¹	Gemeente indeling 2018	Jeugdigen 0-4 1.1.2017	Inwoners 1.1.2018	JGZ 0-4	JGZ 4-19	OGGz	JGZ/OGGz	Huisvesting JGZ	LGZ&J	SZ&V	GGD Algemeen	Totaal
Appingedam	Appingedam	418	11.806	€ 149.049	€ 78.844	€ 4.897	€ 232.790	€ 44.586	€ 277.376	€ 51.059	€ 32.384	€ 360.819
Het Hogeland	Bedum	412	10.478	€ 146.909	€ 69.975	€ 4.346	€ 221.231	€ 30.428	€ 251.659	€ 45.316	€ 28.741	€ 325.715
Delfzijl	Delfzijl	815	24.876	€ 290.610	€ 166.129	€ 10.318	€ 467.057	€ 55.594	€ 522.651	€ 107.585	€ 68.235	€ 698.471
Het Hogeland	Eemsum	540	15.558	€ 192.551	€ 103.901	€ 6.453	€ 302.905	€ 30.072	€ 332.977	€ 67.286	€ 42.676	€ 442.939
Groningen	Groningen	7.179	202.900	€ 2.559.860	€ 1.355.028	€ 0	€ 3.914.888	€ 0	€ 3.914.888	€ 877.511	€ 556.556	€ 5.348.955
Westerkwartier	Grootegeest	480	12.144	€ 171.157	€ 81.101	€ 5.037	€ 257.295	€ 20.904	€ 278.199	€ 52.521	€ 33.311	€ 364.031
Groningen	Haren	812	19.873	€ 289.540	€ 132.718	€ 8.243	€ 430.500	€ 0	€ 430.500	€ 85.948	€ 54.512	€ 570.960
Westerkwartier	Leek	720	19.676	€ 256.735	€ 131.402	€ 8.161	€ 396.298	€ 70.916	€ 467.214	€ 85.096	€ 53.971	€ 606.281
Loppersum	Loppersum	358	9.733	€ 127.654	€ 65.000	€ 4.037	€ 196.691	€ 4.575	€ 201.266	€ 42.094	€ 26.698	€ 270.057
Het Hogeland	De Marne	372	10.065	€ 132.646	€ 67.217	€ 4.175	€ 204.038	€ 28.154	€ 232.192	€ 43.530	€ 27.608	€ 303.330
Westerkwartier	Marum	394	10.490	€ 140.491	€ 70.055	€ 4.351	€ 214.897	€ 42.793	€ 257.690	€ 45.368	€ 28.774	€ 331.832
Midden - Groningen	Midden - Groningen	2.200	60.956	€ 784.468	€ 407.083	€ 25.282	€ 1.216.833	€ 2.409	€ 1.219.242	€ 263.625	€ 167.203	€ 1.650.070
Oldambt	Oldambt	1.225	38.077	€ 436.806	€ 254.290	€ 15.793	€ 706.889	€ 164.561	€ 871.450	€ 164.677	€ 104.445	€ 1.140.572
Pekela	Pekela	499	12.253	€ 177.932	€ 81.829	€ 0	€ 259.761	€ 37.934	€ 297.695	€ 52.992	€ 33.610	€ 384.297
Stadskanaal	Stadskanaal	1.106	32.283	€ 394.373	€ 215.596	€ 13.390	€ 623.359	€ 62.171	€ 685.530	€ 139.619	€ 88.552	€ 913.701
Groningen	Ten Boer	291	7.288	€ 103.764	€ 48.671	€ 3.023	€ 155.458	€ 0	€ 155.458	€ 31.519	€ 19.991	€ 206.968
Veendam	Veendam	969	27.521	€ 345.522	€ 183.794	€ 0	€ 529.316	€ 37.124	€ 566.440	€ 119.024	€ 75.490	€ 760.954
Westerwolde	Westerwolde	740	24.654	€ 263.866	€ 164.647	€ 10.226	€ 438.739	€ 23.936	€ 462.675	€ 106.625	€ 67.626	€ 636.926
Het Hogeland	Winsum	483	13.555	€ 172.226	€ 90.524	€ 5.622	€ 268.373	€ 77.963	€ 346.336	€ 58.623	€ 37.181	€ 442.141
Westerkwartier	Zuidhorn	858	18.923	€ 305.942	€ 126.374	€ 7.849	€ 440.165	€ 67.843	€ 508.008	€ 81.839	€ 51.906	€ 641.752
Tot. gem. bijdrage		20.871	583.109	€ 7.442.102	€ 3.894.179	€ 141.201	€ 11.477.481	€ 801.963	€ 12.279.444	€ 2.521.855	€ 1.599.472	€ 16.400.771
Overige opbrengsten			Financier									
Jong Leren Eten			VWS/EZ								€ 150.000	
Sense			VWS							€ 1.936.388		
Totaal ov. Opbrengsten										€ 1.936.388	€ 150.000	€ 2.086.388
Aansluiting inkomsten				€ 7.442.102	€ 3.894.179	€ 141.201	€ 11.477.481	€ 801.963	€ 12.279.444	€ 4.458.243	€ 1.749.472	€ 18.487.159

¹ De gemeente-indeling 2019 is o.v. van gemeentelijke besluitvorming en overige wijziging agv. de herindeling

Bijlage 4 Specificatie gemeentelijke bijdrage GGD 2019 – gemeentelijke indeling 2019¹

Verdeelsleutel/opbouw gemeentelijke bijdrage											
Tariefontwikkeling	Jeugdige	Inwoner	Inwoner	Inwoner tot.	Voorschot	Tot. Deelprogr.	Inwoner	Inwoner			
Tarieven 2018	€ 346,34	€ 6,49	€ 0,24	€ 6,72			€ 4,38	€ 2,29			
Effect opzegging	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,17	€ 0,17			€ 0,00	€ 0,00			
Tarieven 2018	€ 346,34	€ 6,49	€ 0,40	€ 6,89			€ 4,38	€ 2,29			
Instandhouding	-€ 1,72	-€ 0,03	€ 0,00	-€ 0,03			-€ 0,20	€ 0,29			
Nieuwe voorstellen	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00	€ 0,00			€ 0,00	€ 0,07			
Index 2019	€ 11,96	€ 0,22	€ 0,01	€ 0,24			€ 0,15	€ 0,09			
Tarieven 2019	€ 356,58	€ 6,68	€ 0,41	€ 7,09			€ 4,32	€ 2,74			
Gemeente indeling 2019	Jeugdigen 0-4 1.1.2017	Inwoners 1.1.2018	JGZ 0-4	JGZ 4-19	OGGz	JGZ/OGGz	Huisvesting JGZ	LGZ&J	SZ&V	GGD Algemeen	Totaal
Appingedam	418	11.806	€ 149.049	€ 78.844	€ 4.897	€ 232.790	€ 44.586	€ 277.376	€ 51.059	€ 32.384	€ 360.819
Delfzijl	815	24.876	€ 290.610	€ 166.129	€ 10.318	€ 467.057	€ 55.594	€ 522.651	€ 107.585	€ 68.235	€ 698.471
Groningen	8.282	230.061	€ 2.953.164	€ 1.536.417	€ 11.265	€ 4.500.847	€ 0	€ 4.500.847	€ 994.978	€ 631.059	€ 6.126.883
Het Hogeland	1.807	49.656	€ 644.333	€ 331.618	€ 20.596	€ 996.547	€ 166.617	€ 1.163.164	€ 214.754	€ 136.207	€ 1.514.125
Loppersum	358	9.733	€ 127.654	€ 65.000	€ 4.037	€ 196.691	€ 4.575	€ 201.266	€ 42.094	€ 26.698	€ 270.057
Midden - Groningen	2.200	60.956	€ 784.468	€ 407.083	€ 25.282	€ 1.216.833	€ 2.409	€ 1.219.242	€ 263.625	€ 167.203	€ 1.650.070
Oldambt	1.225	38.077	€ 436.806	€ 254.290	€ 15.793	€ 706.889	€ 164.561	€ 871.450	€ 164.677	€ 104.445	€ 1.140.572
Pekela	499	12.253	€ 177.932	€ 81.829	€ 0	€ 259.761	€ 37.934	€ 297.695	€ 52.992	€ 33.610	€ 384.297
Stadskanaal	1.106	32.283	€ 394.373	€ 215.596	€ 13.390	€ 623.359	€ 62.171	€ 685.530	€ 139.619	€ 88.552	€ 913.701
Veendam	969	27.521	€ 345.522	€ 183.794	€ 0	€ 529.316	€ 37.124	€ 566.440	€ 119.024	€ 75.490	€ 760.954
Westerkwartier	2.452	61.233	€ 874.325	€ 408.933	€ 25.397	€ 1.308.655	€ 202.456	€ 1.511.111	€ 264.823	€ 167.963	€ 1.943.896
Westerwolde	740	24.654	€ 263.866	€ 164.647	€ 10.226	€ 438.739	€ 23.936	€ 462.675	€ 106.625	€ 67.626	€ 636.926
Totaal gem. bijdrage	20.871	583.109	€ 7.442.102	€ 3.894.179	€ 141.201	€ 11.477.481	€ 801.963	€ 12.279.444	€ 2.521.855	€ 1.599.472	€ 16.400.771
Overige opbrengsten		Financier									
Jong Leren Eten		VWS/EZ								€ 150.000	
Sense		VWS							€ 1.936.388		
Totaal ov. Opbrengsten									€ 1.936.388	€ 150.000	€ 2.086.388
Aansluiting inkomsten			€ 7.442.102	€ 3.894.179	€ 141.201	€ 11.477.481	€ 801.963	€ 12.279.444	€ 4.458.243	€ 1.749.472	€ 18.487.159

¹ De gemeente-indeling 2019 is ovv. van gemeentelijke besluitvorming en overige wijziging agv. de herindeling